

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Letecký závod rychlostní o cenu prezidenta republiky. Letecký závod rychlostní o cenu prezidenta republiky uspořádal dne 6. července t. r. na letišti ve Kbelích Svaz čsl. pilotů. Závod dosáhl rekordního oblesání, neboť bylo přihláшено celkem 41 letadel. Větší část letadel byla ovšem vojenská, což však nepadá na váhu, uvážíme-li, že účelem závodu jest nejenom získati národních nebo mezinárodních rekordů, ale i vyzkoušení schopnost leteckého personálu, který může zápasiti o vysoké ceny čestné i peněžité. Stejně letadlový průmysl jest nucen před celou veřejností ukázati schopnost svých výrobků ve všech směrech. Závodící letadla byla rozdělena na 5 kategorií: „A“ byla letadla jednomístná o rychlosti větší než 210 km za hodinu, a „B“ letadla dvojmístná, zatížená dvěma osobami, t. j. pilotem a cestujícím o celkové váze 160 kg. Třída „C“ byla letadla, nesoucí minimální zatížení 500 kg, t. j. mimo chladicí vodu, olej v klikové skřini a zamontované přístroje. Do kategorie „D“ byla zařazena letadla s motorem do 100 k. s., o minimální rychlosti 90 km, a konečně letadla cizí. Uspořádání celého závodu bylo vzorné co do organisace služby na letišti i na trati Praha—Pardubice—Králové Hradec—Praha, která jest podle měření Vojenského zeměpisného ústavu 200 km dlouhá. Výsledky závodů jsou pozoruhodné, zejména když uvážíme, že červencový den byl tak horký, že při zemi byl vzduch velmi řídký, což ubralo letadlům jistě 20% jejich výkonnosti. Motory samy se silně hřály a pracovaly hůře než za normálních poměrů. Zvolená trati byla příliš dlouhá, zejména pro závodní rychlostní letadla, a pilot nemohl býti v letu zcela bezstarostný o případné přistání nouzové na trati, poněvadž všechna úroda, tohoto roku obzvláště hojná, jest ještě na polích. To jsou asi hlavní nedostatky a také zkušenosti z prvního našeho rychlostního závodu. Příštím rokem bude nutno závod uspořádati na podzim a to na trati 50 km dlouhé; prolétne-li ji letec čtyřikrát bez přistání za sebou, dostaneme žádanou vzdálenost 200 km. Nutno také ihned vyměřiti dráhu 3 km (podle mezinárodních pravidel), k získání rychlostních rekordů na této nejkratší možné trati. Palmu vítězství odnášel si ze závodu pilot Novák, který na letadle tovární Aero „A 18b“ docílil průměrné rychlosti 230 km za hodinu. Tento výsledek není pozoruhodný, pokud se týče očekávaných výsledků, neboť zmizeli dva hlavní konkurenti, t. j. vojenská továrna na letadla, která postavila stroj čistě závodní s nejlapším motorem dneška, totiž s anglickým motorem „Napier 450 k. s.“ a továrna „Avia“ s letadlem o 380 k. s., „Hispano Suiza“. Obě tato letadla cile nedoletěla; první pro defekt chladiče, druhé pro defekt gumy na podvozku při startu. Zasažení „náhody“ mělo za následek, že vítězem závodu jest seriové letadlo s motorem 185 k. s. S vojenského stanoviska jest to neobyčejný úspěch, neboť pozornost „vojáků“ musí býti obrácena k seriovým letadlům, kterými jest vyzbrojena armáda. Rychlostní monstra mají význam více sportovní.

*) K tomu cíli má zrcátko I. hořejší stranu bez obložení, pouze přibroušenou.

Jest obdivuhodné, že s tak slabým motorem bylo docíleno úplně abnormálních výsledků, neboť letadlo „A 18“ jest toliko precizně naše letadlo — definitivum letadlo stihací s motorem 300 k. s. (Hispano Suiza) uvidíme teprve koncem září t. r. na startě. Jest na snadě, že nové toto letadlo bude mít větší rychlost a zcela jistě asi předčí francouzský typ „Nieuport 29“, který s týmž motorem (300 k. s.) má stejnou rychlost jako naše letadlo s motorem 185 k. s. Velmi dobře možno pozorovati výsledek kategorie „A“ s výsledkem kategorie „E“, ve které startovala letadla Spad (francouzská stihací letadla s motory 220 k. s.; tato docílila maximální rychlosti 178 km za hodinu, tedy o 52 km méně než „A 18“, které však má motorickou sílu o 35 k. s. menší. Pěkných výsledků docílilo též seriové letadlo „Šmolík“ (pozorovací letadlo) v kategorii „B“. Rychlost jeho 173 km za hodinu jest výborná, pomysleme-li si, že i toto letadlo se zaměňuje letošního roku letadlem lepším. V kategorii „C“ bylo vítězem letadlo bombardovací denní — konstrukce to vojenské továrny — o rychlosti 155 km za hodinu, s plným zatížením. Konečně v kategorii sportovních a školních letadel zvítězilo rychlostí 138 km školní letadlo typu „Avia“, s motorem 70 k. s. (Anzani), které získalo v červnu t. r. první cenu v Bruselu. Smutný při těchto zdařilých závodech toliko jest ten zjev, že na všech vítězných letadlech (mimo „Šmolík“ v kategorii „B“ — motor „Hiero“) jsou cizí motory. Proto snahou všech povolaných činitelů budíž, aby úspěch v leteckém průmyslu byl korunován také úspěchem vlastního čsl. motoru; potom jsme prvními v Evropě!

Podpl. Vlastimil Fiala.

Třetí mezinárodní soutěž spolehlivosti Československem. Dne 25. června t. r. krátce před pátou hodinou ranní, oživil zadní dvůr kasáren Jiřího z Poděbrad nezvyklým ruchem. V sedmnácti cestovních automobilech, které byly přihlášeny k III. mezinárodní soutěži spolehlivosti Československem a které zde měly svůj první park, ukládána zavazadla jezdců i posádky, řidiči zasedali k volánu, ve

U cíle v Košicích. Vojenský vůz Praga Grand (první) a Laurin & Klement (poslední) a tovární team Praga.

fondy usadili se kontrolori i pasažeri, a v několika minutách byly vozy pohotovы k odjezdu. Přesně o páté hodině na znamení startéra vyjel první vůz, provázen povzbuzujícími pozdravy oněch nadšených sportovců z kruhů vojenských i civilních, kteří nelitovali několika obětovaných hodin ranního spánku. A za ním následovaly v minutových intervalech vozy ostatní, vydávající se na sedmidenň pouť po oblasti celé republiky. Úctyhodná délka soutěžné dráhy je čekala: na 2400 km, rozdělených na šest denních etap asi po 400 km, měly absolvovati za velice přísných soutěžních podmínek, ztížených nesmírně nepříznivým po-

časím téměř po celou dobu jízdy. Jednotlivé etapy, to jest z Prahy do Opavy, z Opavy do Košic, z Košic přes Mukačevo a Užhorod zpět do Košic, příští den z Košic do Bratislavy, odtud po jednodenním odpočinku do Českých Budějovic a poslední den z Českých Budějovic přes Plzeň a Karlovy Vary do Prahy, zahrnují nejen všechny kraje republiky, ale i všechny obtíže terénu a nedostatky komunikace u nás se vyskytující, takže samo absolvování celé dráhy jest velice pěkným výkonem pro vozidla i jich posádky. Již z toho důvodu musíme jen vítati, že soutěže zúčastnilo se MNO nejen hmotnou podporou, záležející v tom, že dalo k dispozici závodnímu výboru své objekty i personál pro úpravu parků v jednotlivých etapách, ale že vyslalo i několik důstojníků ve funkcích kontrolorů, jimž byla tím poskytnuta možnost posoudit výkonnost různých vozidel v nejrozmanitějším terénu a za nejnepríznivějších okolností, jakož i že mohli z vlastního názoru seznati nejen kraje, ale také komunikace v celé republice. Hlavní zásluha MNO však spočívá v tom, že přihlásilo samo čtyři vozidla s vojenskými řidiči k soutěži, dokázavši tím, že naše automobilní vojsko stojí opravdu na svém místě a děkujíc vzornému výcviku a výchově řidičské, že může se jeho personál směle měriti nejen s řidiči-sportovci, ale i profesionály. MNO přihlásilo čtyři vozy všech význačných značek domácích: „Pragu“ typu Grand, řízenou kpt. Vl. Kučkou od automobilního praporu č. 1., „Tatru“, řízenou škpt. Františkem Dolečkem, „Laurin a Klement“ s řidičem nadp. M. Rieglerem a „Walter“ s kpt. K. Böhmem u volantu. Všichni tři posléze jmenovaní důstojníci jsou z automobilní zbrojovky. Vojenská „Praga“, jež startovala vždy za továrním teamem tří Grandek jako čtvrtá, nepustila po celou dobu soutěže takřka ani na okamžik sesterský team vozů s oč. Čtvrtá startovala, čtvrtá — těsně za teamem — dojížděla cíle. Své místo hned za ní hájil temperamentní nadpor. Ziegler s vozem „Laurin a Klement“, jediným to zástupcem této značky na soutěži, a za ním následoval klidný a rozvázný škpt. Doleček s „Tatrou“. Mnohem slabší Waltrovka kpt. Böhma, jedoucí jako hodinový stroj svou předepsanou rychlostí, dojížděla zcela pravidelně o něco později ve své kategorii vozidel. Kdo zná jen z části silnice na Slovensku a nebezpečné serpentiny u Opavy a jinde, a představí si jich stav po předchozích deštích a za deštivých dnů za soutěže, uzná zajisté, že bylo nezbytné vybrati opravdu dobré, dokonalé řidiče, měl-li býti alespoň částečný úspěch zaručen. Vždyť minulého roku, kdy startovaly na téže dráze a za lepších poměrů rovněž čtyři vozy vojenské, dojel pouze jediný vůz bez trestných bodů. Jezdci i stroje byli však tentokrát skutečně na výši doby. Nejlepším důkazem toho jest, že všechny čtyři vojenské vozy nejen dosáhly konečného cíle v Praze, nýbrž dosáhly ho bez jediného defektu, bez jediného trestného bodu. Nelze podečňovati skvělý výkon našich automobilních důstojníků; nelze podečňovati ani spolehlivost a dokonalost všech strojů našich domácích značek. Otázka dopravy, a hlavně dopravy automobilové, bude v našich poměrech a s naší sítí železniční hráti vždy velice důležitou úlohu v disposicích vojenských. Není proto bez důvodů, klademe-li tak velkou váhu na odbornou vyspělost našeho automobilního důstojnictva, které jest povoláno k tomu, aby nám vychovalo sta a tisíce dobrých a spolehlivých řidičů. A stejně odůvodněna jest i snaha, abychom měli nejlepší, našim zvláštním územním i silničním poměrům hověcí vozidla domácího původu, jež jediná přicházejí v úvahu pro delší službu polní. Projevují-li se prozatím tyto vlastnosti našeho personálu i strojového materiálu pouze ve sportovních podnicích, jest to přece nejvýše významné i po stránce vojenské, neboť jedině zde můžeme v míru sebe i veřejnost přesvědčiti, že pokračujeme jistě a cílevědomě ve svých zásadách, že vojsko jde s duchem času a plní svou povinnost. Kpt. inž. K. Mayer.

Armádní soutěž motocyklová.*) Po vzoru jiných států pořádány jsou letos též u nás armádní závody velkého slohu. Závody mají zahrnouti všechny složky výchovy a výcviku veškerých zbraní a mají býti kombinovány tak, aby se uplatnily v nich jak prvky tělovýchovné, tak i výcvik ryze vojenský. Celek nepostrádá však všeobecného charakteru sportovních výkonů, takže lze doufati v náležitý interes o průběh závodů a docílené výsledky naší širší veřejnosti. V rámci armádních závodů pořádána bude též jízda na motorových kolech vojenských, mající účelem ukázati nejen spolehlivost jízdy na motocyklu na velké vzdálenosti a vyspělost našich vojenských jezdců v ovládnutí tohoto dopravního a spojovacího prostředku, ale i výhody podobného spojení v poli a za různé taktické situace. Proposice soutěžné jízdy, která má býti provedena ve dnech 31. července až 5. srpna t. r., ukazují nejlépe, jak cennou složkou jsou podobné podniky jak pro posouzení zdatnosti strojů po stránce vojensko-technické, tak i pro vyzkoušení vytrvalosti personálu a jeho vojenské vyspělosti. Soutěžná jízda koná se na trati asi 1100 km dlouhé. Trať rozdělena jest na

*) O průběhu závodů bude referováno v č. 7/8 Vojenských Rozhledů.

šest denních etap se startem i konečným cílem v Praze a s etapními cíli v Jindřichově Hradci, v Bratislavě, Brně, Hradci Králové a Terezíně. Všeobecné podmínky soutěže kryjí se téměř s obvyklými soutěžemi sportovními. Na rozdíl od těchto není však jezdec předem známa samotná trasa soutěžní, nýbrž jen start a cíl. Teprve u startu dostane každý dispoziční, v nichž jsou uvedeny určité taktické předpoklady, jako obsazení některého místa nepřitelem, zničení mostu na hlavní komunikaci a pod. Jezdec musí pak sám nalezt nejvýhodnější způsob (zajížďkou, přeplavením i se strojem na plavidle a pod.) dosažení cíle etapy. Nemůže tedy trať již předem seznáti, což odpovídá též poměrům, naskytujícím se v polním tažení. Ale i jinak liší se armádní soutěž od podniků sportovních množstvím zvláštních podmínek a úloh rázu ryze vojenského, jež sice činí bezvadné absolvování soutěže daleko obtížnějším, za to však tím zajímavějším pro účastníka i pozorovatele. Vedle obvyklých podmínek závodních, jako jest rychlostní jízda do vrchu a na rovině, vloženy budou ještě další úlohy vojenské, jako nakreslení terénu některé části projaté dráhy, nucené montování gum a překonávání různých překážek, a konečně v poslední etapě též střelba z karabiny. Ze tato poslední úloha po absolvování 1000 km v šesti dnech nebude z nejasných, leží na bile dni. Konečně jest se zmíniti též o vybavení jezdce. Jak již účel závodu, tak i vložené úlohy vojenské podmiňují, aby soutěžící jel v úplné polní výzbroji, tedy s puškou a náboji. Veškeré opravy na stroji musí si jezdec prováděti sám, bez cizí pomoci, a pouze s nástroji a výzbrojí, které s sebou veze. Výběr této výzbroje jest proto ponechán úplně každému závodníkovi. Jest však povinen přivést ji úplnou (kromě materiálu při opravách sportovního) k cíli. Ztráta její pokutuje se trestnými body podle pravidel soutěžních. Ze nejde o výkony závodní, nýbrž o skutečnou jízdu spolehlivosti, toho důkazem jest jedná předepsaná průměrná rychlost jízdy, jednak rozdělení strojů do kategorií. Stroje rozděleny jsou toliko na dvě kategorie, a to na motocykly s obsahem válců do 500 cm³ a nad 500 cm³. Maximální přípustná průměrná rychlost obou kategorií jest 45 km/hod.

Kpt. inž. K. Mayer.

Kulturní činnost v polské armádě. Děkuje všeobecné vojenské povinnosti, přijaté téměř všemi státy, stává se armáda výchovným činitelem pro masy obyvatelstva všech kruhů i ve všech oborech ve státě. Jako jeden z nejdůležitějších úkolů, předsevzatých vojenstvím v tomto směru, třeba uvést boj proti analfabetismu, vedený III. oddělením generálního štábu. A přece i jiné obory společenského a kulturního života stanoví péči směrodatných vojenských činitelů. Jest to především hnutí družstevní, zasahující čím dále širší vojenské kruhy. Toto hnutí bylo již ve svém počátku podporováno oddělením kultury a osvěty generálního štábu. Kromě toho jsou důležitým činitelem, organizovaným u všech vojenských těles, vojenské domovy a zátíši, zahrnující mimoslužební život vojína. Při tom jsou nápomocná i společenská družstva vojenská, opatřující vojínu v zátíši předměty nezbytné potřeby a umožňující mu pořádání amatérských představení, přednášek, slavnostních průvodů a pod. Kulturní práce ve vojskě předvidá dále rozvoj krasocitu u vojína, což jest důležité, máme-li na zřeteli málo kulturní prostředí, ze kterého pochází nováček. Proto klade důraz na estetickou vnitřní úpravu kasáren a jejich okolí (zahradky atd.). Veliké popularitě těší se u vojska vojenská divadla, kterých existuje 50—60. Hrávají v nich většinou ochotnická sdružení, při čemž vojenská správa usiluje o to, aby všechny funkce, počínajíc od herců a režisérů a končíc u úloh statistik a technických, byly zastávány pouze vojiny, čímž seznámí se s polskou literaturou i uměním. Při zakládání a udržování zátíši, kin, divadel a pod., klade vojenská správa důraz na to, aby vojín si zvykal na svépomoc, čímž zbaví se jedné z vlastností, charakteristických pro většinu nováčků, totiž trpnosti, a vyvine podnikavost a inteligenci. Přes to odbor osvěty a kultury generálního štábu neomezuje se jen na práci mezi vojiny, ale rozšiřuje svoje úsilí také na pokračovací výcvik důstojníků. Byly zřízeny v důležitých okresech, v posádkách a opevněných táborech poučné kursy o Polse, kde se přednáší polská literatura, dějiny polského vojenství, zeměpis a poznatky o soudobém Polsku. Posluchači kursů jsou důstojníci, kteří nedokončili polských středních nebo důstojnických škol. Při tomto díle pokračovacího výcviku jest vojenská správa ve stálém styku s ministerstvem školství. Kromě toho obdrželo na vojenských maturitních kursech pro důstojníky i řádové vojáky (počalo se právě s jich rozpouštěním a bude trvati do konce roku 1924) 1156 žáků maturitní vysvědčení a 957 žáků vysvědčení o absolvování šesti tříd. Nyní navštěvuje tyto kursy 3030 posluchačů. Tyto kursy byly zřízeny pokud možná pro demobilizované a ty, kteří setrvali ve vojenské činné službě a mají alespoň půl roku služby na frontě neb jeden rok v zápoli, a to proto, aby nabyli všeobecného vzdělání zrychleným tempem a za příznivých podmínek.

Tyto kursy existují v několika místech. Ve snaze o povznesení kultury a osvěty v armádě vydávají konečně ústřední vojenské úřady týdeník „Polský voják“ („Zolnierz polski“), o jehož vysoké úrovni svědčí nejlépe ta okolnost, že počet jeho civilních předplatitelů ustavičně vzrůstá. (Podle časopisu „Świat“ ze dne 5. dubna 1923.) Skpt. gen. št. Svoboda.

Anglická válečná škola v Camberley.

1. Podmínky přijetí. Vstup do válečné školy se děje buď soutěží nebo přímým jmenováním důstojníka Armádní Radou (Army Council). Počet uprázdněných míst oznamuje se ročně v armádním rozkaze. Všichni uchazeči, než jsou připuštěni ke zkoušce, musí předložit svá vysvědčení. Potom se musí podrobiti zkoušce z povinných předmětů. Důstojníci, kteří jsou jmenováni Armádní Radou, jsou vybráni, nehlédě k soutěži, mezi uchazeči, když v podstatě složí zkoušku s dobrým úspěchem, ale neměli by vyhlídky na přijetí pro omezený počet míst. Této výhody se jim dostane, když konali výtečnou službu v poli, nebo byli aspoň tři roky pobočníky u pravidelné armády, neb konali aspoň 2 roky výtečnou službu u některého štábu neb jako instruktoři v některé vojenské výchovné škole.

Důstojníci, kteří složí zkoušku s úspěchem, mají při jmenování za následujících dvou roků přednost. Uchazeči, kteří jsou vybráni ze soutěže, ale kterým vzhledem k službě není možno ihned nastoupit, jsou povoláni k návštěvě školy následujícího roku, ovšem za předpokladu, že mezi tím nepřekročí přípustný věk.

Armádní Rada rezervuje ročně tato místa:

indické armádě podle výběru vrchního velitele 2 místa; indické armádě podle výsledku soutěže 6 míst, australské armádě podle výsledku soutěže 2 místa, kanadské armádě podle výsledku soutěže 2 místa, novozélandské armádě podle výsledku soutěže 1 místo, jihoafrické armádě podle výběru vlády 1 místo, námořnictvu podle výběru admirality 2 místa, letectvu podle výběru ministerstva vzduchových vojsk 2 místa.

2. Přijímací zkouška. Přijímací zkouška se skládá ze dvou částí:

- a) z povinných předmětů;
- b) z předmětů podle volby.

A. Povinná část.

Válečný výcvik: Čtyři otázky z tohoto krátkého výtahu: cvičební řád polní služby, různé předpisy o výcviku (na příklad divise v útoku neb v obraně, spojení v poli, taktické upotřebení kulometů, Lewisova atd.). Uchazečům se předloží taktický problém na britské neb cizí mapě.

Otázky mohou znít též na příklady z válečných dějin, které osvětlují zásady obsažené v různých předpisech.

Rovněž otázka výcviku všech druhů zbraní v míru a ve válce, včetně mravní a zdravotní výchovy, může býti v této skupině kladena.

Tato práce se klasifikuje body. Každá z otázek může dosáhnouti až 1000 bodů. Aby práce vyhovovala podmínkám, musí obdržeti u každé otázky aspoň $\frac{1}{4}$ možných bodů a aspoň polovinu bodů v celku.

Organisace a administrace: všeobecná znalost o vývoji organisace britské armády, počínaje rokem 1868. Všeobecná znalost organisace nejdůležitějších cizích armád. Všeobecné administrativní předpisy britské armády. Hlavní ustanovení vojenského zákona. Z předmětu jsou kladeny dvě otázky, z nichž každá může dosáhnouti až 1000 bodů.

Organisace britského imperia: dějiny říše, její různé systémy vlád, její zeměpisné hranice, branné síly a vliv cizích států na její strategii. Z předmětu dvě otázky. Každá může dosáhnouti až 1000 bodů. U tohoto předmětu, rovněž jako u předcházejícího, musí býti v jednotlivých otázkách dosaženo aspoň jedné třetiny možných bodů, z celého předmětu aspoň poloviny možných bodů.

B. Nepovinná část.

K otázkám mohou býti voleny tyto předměty:

- a) cizí jazyky prvního řádu: francouzský, ruský, německý;
- b) druhého řádu: italský, holandský, dánský, norvěžský, turecký řecký, španělský, polský, švédský, arabský, portugalský, český, bulharský, srbsko-chorvatský, rumunský, japonský, čínský, perský a jazyky indické;
- c) hlavní zásady obchodní organisace a administrace;
- d) hospodářská politika v hlavních rysech;
- e) hlavní zákony techniky;
- f) hlavní zákony chemie;
- g) hlavní zákony fyziky;

- h) dějiny Evropy a Spojených států Severní Ameriky od roku 1848;
- i) dějiny britské Indie;
- j) dopravnictví: cesty, železnice, vodní dráhy, vzduch. Dějiny dopravních prostředků. Jejich hospodářské, organizační a administrativní zásady;
- k) vyšší matematika a geometrie.

Z každého z těchto předmětů může být kladena pouze jedna otázka. Uchazeč může si voliti nejvýše tři předměty. Když si zvolí tři předměty, musí z nich být jeden jazyk ze skupiny a), ale kromě toho smí voliti jen ještě jeden jazyk. (Ze skupiny prvního řádu mohou být voleny v celku 2 jazyky, ze skupiny druhého řádu jenom jeden.) Volí-li uchazeč 2 předměty, může voliti dva jazyky ze skupiny a), avšak jenom jeden ze skupiny b). Není však nucen voliti jazyků. Při volbě jen jednoho předmětu může uchazeč voliti ze všech uvedených.

Každá otázka může se klasifikovati až 1000 body. Z tohoto počtu odečte se u každé otázky 300 bodů. Zbytek se přičte k bodům získaným v povinné části. Na př.: důstojník volil francouzsky, obdržel 500 bodů, započte se 200 bodů, důstojník volil německy, obdržel 1000 bodů, započte se 700 bodů, důstojník volil hospod. politiku, obdržel 290 bodů, započte se 0 bod; úhrnem se mu připočte 900 bodů.

K tomu může být každému uchazeči připočteno 50 bodů, když složí jazykovou zkoušku jako prvotřídní překladatel neb složil mistrovskou zkoušku z některého indického jazyka za posledních 5 let, aneb když složil s vyznamenáním zkoušku před povýšením na kapitána neb majora.

Naproti tomu se uchazečům může odečísti až 100 bodů při každé otázce za špatný pravopis, nezřetelné psaní a nejasné vyjadřování. Zkoušející jsou povinni podati v takových případech odůvodněný návrh ministerstvu války.

Každému z uchazečů se důvěrně oznámí, kolik bodů obdržel v každém ze zkoušených předmětů. Uchazeči, kteří sice složili zkoušku s úspěchem, ale kteří nemohli být přijati pro nedostatek místa, musí složit novou zkoušku, uchazeči-li se poznovu o přijetí do válečné školy. Úspěšně vykonaná zkouška jest u ministerstva války zaznamenána.

3. Všeobecná instrukce pro přijaté uchazeče:

Přijetí důstojníci, jejich seznam jest uveden v Armádním rozkaze, oznámí škole ihned svá osobní data. Každý důstojník má přivést svého koně (erárního nebo soukromého).

4. Studium na válečné škole trvá dva roky, kterážto doba smí být přerušena jen pro nemoc nebo zvláštní služební povinnost.

Běhy v každém roce:

1. běh od 22. ledna do 15. dubna;

jarní prázdniny jsou od 16. dubna do 15. května;

2. běh od 16. května do 31. července;

letní prázdniny jsou od 1. srpna do 30. září;

3. běh od 1. října do 21. prosince;

zimní prázdniny (pouze první rok) jsou od 22. prosince do 21. ledna.

Za studia jsou důstojníci přidělováni k jiným zbraním, než ke kterým sami náležejí. Toto přidělení jest obvykle v prvním roce o jarních prázdninách a v druhém roce v letních prázdninách (o manévrech). Přidělení důstojníků k námořnictvu a k letectvu provádí se podle možnosti a sice o letních prázdninách prvního roku. Dovolí-li to poměry, konají se za letních prázdnin druhého roku prohlídky bojišť ve Francii a ve Flandrech.

Vojenský výbor školy jest utvořen z velitele a plukovníků sboru školy.*) Tento výbor posuzuje schopnosti jednotlivých posluchačů. Potřebné údaje obdrží výbor od plukovníků-velitelů ročníků, kteréžto údaje jsou přísně důvěrné. V pořadí konané ke konci školního roku vojenský výbor rozhoduje o postupu posluchačů mladšího ročníku. Je-li se některý nezpůsobilým, hlásí to výboru ministru války k rozhodnutí. Z důstojníků staršího ročníku výbor vybere ty, kteří podle výsledku svých studií mohou být přiděleni ke štábu. Velitel školy sestaví konečnou listinu prospěchu, při čemž bere zřetel ke zvláštním schopnostem posluchačů a označí zároveň druh služby, který by nejlépe zastávali. Tuto zprávu zašle pak k rozhodnutí ministru války. Důstojníci, kteří nedbale studují neb o kterých z jiných příčin se dá předpokládati, že nebudou jako důstojníci gen. štábu vyhovovati, jsou požádáni, aby se vzdali studií. Jest povinností všech učitelů oznámiti podobné poznatky veliteli školy. Důstojníci, kteří neobstáli při zkouškách neb neobdrželi potřebnou kvalifikaci, jsou rovněž z dalších studií vyloučeni. Tito důstojníci nesmějí se již ucházeti o nové přijetí do školy. Důstojník, který za studií by byl povýšen na podplukovníka, musí nastoupiti službu u vojska. V tomto případě podá velitel Armádní Radě dobrozdání, má-li se dotýčný důstojník považovati za absolventa školy.

*) Anglické: educational staff znamená tolik asi jako náš učitelský sbor.

5. Vyučování. Pro vyučování jest škola rozdělena na dva ročníky (oddělení): mladší a starší, každý pod velením plukovníka gen. štábu.

Konají se přednášky, konference, praktická cvičení doma a v terénu. Při praktických cvičeních se hledí hlavně na správné ocenění situace a na rychlé rozhodnutí a vydání nutných rozkazů. Kromě toho se mají důstojníci obírat otázkami organizace, taktiky, vývoje zbraní atd., které povstaly na základě zkušeností světové války.

Vyučování mladšího ročníku. Studium má za podklad jednotky až po divisi neb jezdeckou brigádu.

Vojenský dějepis a strategie: Hlavní rysy vojenského dějepisu do r. 1914, které vysvětlují strategické zásady.

Armádní organizace a administrace: Organizace zbraní, služeb, ústavů a vyšších velitelství. Organizace indické armády, armád dominií a korunních kolonií. Kázeň. Trestní zákon. Povinnosti k civilní službě. Zdravotnictví. Systém zásob a dopravy.

Taktika: Práce až do rozsahu pěší divise neb jezdecké brigády. Taktická cvičení menších jednotek a zbraní. Tanky. Letectvo ve spojení s pěchotou a dělostřelectvem. Služební řady. Drobné boje, jich zásady a provádění.

Služba štábu u pěší brigády a divise, a jezdecké brigády: Organizace štábu. Vojenská korespondence. Šifry. Zpravodajství u divise. Psaní a rozesílání rozkazů.

Mapování a zprávy o obhlídkách: Čtení map, zhotovování náčrtů, znalost organizace zeměpisné sekce generálního štábu v ministerstvu války.

Zákopnictví: Činnost polních zákopníků u divise. Pochody a ubytování, pohyby na cestách, drahou, vodou, vzduchem.

Mobilisace: Domácí armáda, indická armáda, dominií a korunních kolonií. Rozvoj armády v r. 1914—1919.

Zpravodajství: Služba uvnitř divise.

Organizace cizích armád a to: francouzské, německé, americké a japonské. Exkurse a návštěvy v různých vojenských školách a kursech.

Válečná hra v rámci divise.

Taktická cesta (v říjnu).

Přidělení k cizím zbraním o prázdninách.

Jízda na koni a hippologie.

Důstojníci mohou se za studia podrobiti zkouškám z moderních jazyků, které dříve studovali, před civilní zkušební komisí.

Ke konci prvního a druhého běhu prvního ročníku všichni důstojníci, kteří svou pílí a úspěchy nevyhovují, jsou velitelem školy napomenuti. O těchto důstojnících podá pak velitel školy v případě, že jest přesvědčen o nemožnosti doporučení je pro službu v generálním štábu, odůvodněnou zprávou ministerstvu války se žádostí, aby byli ze školy vyloučeni.

Druhý ročník. Základní výcvik se koná v rámci armádního sboru a jezdecké divise. Vyšší jednotky (armáda, vrchní velitelství) se probírají v hlavních rysech.

Vojenský dějepis a strategie: pokračování v látce předešlého roku. Německo a Francie ve světové válce. Britská účast ve světové válce na západní frontě, v Palestině, Mesopotamii, Gallipoli, Soluni a Waziristanu.

Obrana říše: Komitě říšské obrany. Zámořské obranné komitě. Vojenský zeměpis.

Taktika: Polní služební předpisy. Taktika v rámci sboru a jezdecké divise. Všeobecné užití dělostřelectva. Bojiště na hranicích Indie. Polní cvičení v signalování. Tanky a součinnost s nimi v bitvě. Drobná válka.

Služba generálního štábu u sboru, jezdecké divise, armády a vrchního velitelství. Rozkazy a instrukce v poli.

Zákopnictví: užití zákopnictva v rámci sboru.

Armádní organizace a administrace: vyšší svazy v míru a ve válce. Rozložení armády v míru. Organizace ministerstva války. Organizace teritoriální armády. Kázeň a vojenský zákoník.

Transport.

Vztahy mezi průmyslem a armádou v míru a ve válce.

Psychologie ve válce.

Zpravodajství ve vyšších svazech. Zpravodajská služba u ministerstva války v míru a ve válce. Tajná služba.

Služba generálního štábu v míru: taktická cvičení s vojskem i bez vojska. Prohlídky divisi a jezdeckých brigád. Manévry. Školy a kursy atd.

Spolupráce s válečným námořnictvem a vzduchoplaectvem: Několik kombinovaných cvičení.

Exkurse a přidělení: V letních prázdninách k výcviku a manévřům, loďstvu

v Portsmouthu neb Weymouthu, k letectvu, k železniční službě. Návštěva bojišť ve Francii a ve Flandrech.

Válečná hra v rámci sboru.

Taktická cesta a cvičení v rámci sboru a kombinované cvičení s válečným námořnictvem a vzduchoplavectvem.

Důstojníci, kteří skončili s úspěchem studium na válečné škole, jsou na návrh velitele školy jmenováni důstojníky generálního štábu a přiděleni vyšším jednotkám. Jmenování i přidělení jest oznámeno v armádním rozkaze.

Major. gen. štábu Frant. Marvan.

Redukce námořní moci a pozemní armády v Japonsku. Podle usnesení washingtonské konference rozhodla se japonská vláda redukovati takto svou námořní moc a armádu: A) Redukce námořní moci. 1. Redukce válečného loďstva. Dreadnoughty Kaga, Tosa, Amagi, Akagi nebyly již zbudovány. Ihned po ratifikaci námořní smlouvy byly na základě jejího znění zrušeny tyto válečné lodi: Setcu, Aki, Sacuma, Kotori, Kašima, Kurama, Ibuki, Ikoma, Hizen, Mikasa, Šikišima, Asahi a Fuzi. Přípravy k odzbrojení těchto lodí byly učiněny dříve než námořní smlouva vešla v platnost. V témž poměru byl zmenšen stav námořnictva. Jest samozřejmé, že japonská vláda bude dbáti toho, aby stavba dreadnoughtů, aeroplánů atd., byla omezena; neboť jest si vědoma závazného usnesení washingtonské konference. Japonská vláda měla v úmyslu vystavěti do roku 1927 tyto lodi typu 8—8: a) Křižáky: Mělo jich býti celkem 26 o úhrnné nosnosti 146.750 t.; 17 bylo již objednáno. Mezi nimi byly 4 o nosnosti 8.000 tun. b) Ničitelé: Objednáno jich bylo 57. Dělových ničitelů I. tř. má býti objednáno 22 a II. tř. 15; stavba dalších 22 dělových ničitelů I. tř. a 15. II. tř. byla projektována. Celkový jich počet tedy byl 94, o úhrnné nosnosti 103.566 tun. c) Ponorky: Tyto lodi byly objednány v počtu 47 a nových 48 mělo býti objednáno. Dohromady 93 lodí o nosnosti 82.852 t. Nový program není sice ještě definitivní, ale zdá se, že stavba lodí bude omezena na úkor větší nosnosti, a to takto: a) Křižáky: Asi 4 po 10.000 tunách a 4 asi po 7.000 tunách, celkem 8 lodí o nosnosti 68.400 t. b) Ničitelé: 24 ničitelů I. tř. o nosnosti 33.000 tun. c) Ponorky: Celkem 22 o nosnosti 28.166 t. Z toho vidno, že vláda má na zřeteli podrobiti se jak usnesení washingtonské konference, tak také zmenšiti do budoucna státní výdaje. Z porovnání starého a nového programu je vidno, že bude vystavěno lodí o 38 méně než podle programu 8—8, který nebyl ještě uskutečněn. Počet důstojníků a námořníků, kteří budou v důsledku redukce propuštěni, činí 12.000; kromě toho bylo již propuštěno 6.000 řemeslníků a dělníků v loděnicích. 2. Úpravy námořních stanic. Japonská vláda, majíc na zřeteli usnesení washingtonské konference a zmenšení státních výdajů, rozhodla se 5. VII. 1922 upravit námořní stanice takto: 1. Maizuru. Námořní stanice v Maizuru bude přeměněna na malou námořní stanici. 2. Čenchaj. Bude rovněž přeměněna na malou stanici. 3. Port-Artur. Stanice bude zrušena, zůstane pouze posádka k ochraně a radiová stanice. 4. Námořní stanice Takešiki a Inguen budou zrušeny. Tyto námořní stanice v Japonsku byly rozděleny v systém 5 okresů, které budou zrušeny a nahrazeny systémem 3 okresů. Stanice 1., 2. a 4. byly zrušeny začátkem t. r. a stanice 3. již koncem r. 1922. B) Redukce armády: Na základě usnesení washingtonské konference rozhodla se japonská vláda zmenšiti také počet svého vojska a to na dvakráte. První část byla propuštěna 15. srpna 1922 a to: důstojníků 1.800, poddůstojníků 3.000 a mužstva 53.000. Se zřetelem na zmenšení státních výdajů bude zrušeno 6 praporů, které byly poblíže Mandžuské dráhy, jakož i ony zvláštní kontingenty, které byly na Korei. To značí zmenšení o 4.000 důstojníků a 5.000 vojinů. Celkem tedy bude japonská armáda čítati čtyři pětiny svého dřívějšího stavu.

Fukuji Suzuki

RŮZNÉ.

Zájmová skupina vojenských inženýrů.

Zájmová skupina vojenských inženýrů při S. I. A. ve snaze plniti vytčený program, jehož jedním článkem je šíření pokroku techniky (speciálně techniky vojenské) v kruzích důstojnictva i v nejširší veřejnosti, pořádá pravidelné členské schůze, spojené

s odbornými přednáškami a k těmto se přimykajícími debatami.

V poslední době konány byly dvě takové schůze v hotelu „Paříž“ — a to: dne 26. března a dne 7. května t. r. Na prvé z uvedených schůzí přednášel kpt. ing. Karel Mayer „O automobilu s plazivým mechanismem „Regress-

Hinstin“ na druhé pak škt. ing. Karel Burian „O maskování terenu.“

Kpt. ing. Karel Mayer ve své ob-
sazně a časově zajímavé přednášce roz-
vedl jednu z nejvýznačnějších novinek
v oboru automobilismu. Uvedl nejprve
dosavadní způsoby pohybu motorových
vozidel hnanými pásy článkovanými,
při čemž zdůraznil jejich nevýhody při
pojiždění po silnicích. V dalším přešel
na nejnovější konstrukci „Kegresse-
Hinstin“, namontovanou na vozidlech
francouzské firmy Citroen a vylíčil
množství zdařilých pokusů, konaných
před debutem vozidel před veřejností,
jakož i první praktický úspěch těchto
strojů při soutěži „sněžných vozidel“
v únoru 1922 v Alpách a Pyrenejích.
Zajímavou částí přednášky bylo vylí-
čení cesty pěti vozidel podobného typu
na přič Saharou z Tugurtu do Timbuk-
tu v prosinci 1922 a v lednu 1923. Vý-
vody své zakončil přednášející úvahou
o praktické ceně uvedených vozidel
nejen pro upotřebení všeobecně, nýbrž
i pro upotřebení k účelům vojenským.

Neméně zajímavou byla přednáška
škt. ing. K. Buriana „O maskování te-
renu“, jejíž téma zapadá úplně do
okruhu výlučně válečné techniky. Před-
nášející rozvedl organizaci maskovací
služby, jež měla být v býv. rakouské
armádě zavedena. Nato přešel k způso-
bům vlastního maskování a neopomněl
připojit patřičná odůvodnění masko-
vacích počinů, jejichž hlavním účelem
bylo zastření různých zařízení tak, aby
zůstala, pokud lze, utajena i před citli-
vou deskou fotografického aparátu
letce-pozorovatele.

Po této zdařilé přednášce následova-
la cílá debata. Přednášející přidržel se
po většině jen příznivé stránky masko-
vací techniky. Za debaty — ač jinak

význam maskování byl plně oceněn —
bylo poukázáno i na mnohé nepříznivé
stránky této válečné činnosti, jež byla
i přeceňována, což vedlo konečně
i k různým přímo komickým zjevům
(bělouši byli barvení šedě a pod.).

Závěr obou schůzí tvořilo projednání
záležitosti skupiny.

Z výše uvedených dvou stručných
referátů přednášek vysvitá dobrá ten-
dence skupiny vojenských inženýrů. Ač
úcast na obou přednáškách byla
značná, přece je nutno projevití přání,
aby ještě větší pozornost — hlavně
v kruzích důstojnických — jim byla
věnována. Snaha skupiny vojenských
inženýrů této pozornosti zasluhuje.

E. Mašin:

Statistika účasti českých učitelů středo- školských ve světové válce.

Za světové války těžce trpělo naše
střední školství. Příčin bylo mnoho,
ale jednou z nejvýznamnějších byla ta, že
značný počet profesorů povolán byl
k činné službě vojenské. Podávám zde
statistický přehled této účasti ve třech
školních rocích: 1914-15, 1915-16, 1916-17.
Školními roky vázan jsem proto, že
jako pramenů užil jsem „Stavů osob“
středoškolského učitelstva, vydaných
„Ústředním spolkem českých profesorů“
pro léta 1915-16 a 1916-17, a „Stavů
osob“ uveřejněného ve „Věstníku
českých profesorů“ čís. 8, ročník XXII.
k 1. květnu 1915 (tedy pro rok 1914-15).
Pocítání jsou všichni učitelé středoškol-
ští na gymnasiích, reálných gymn-
asiích, reálkách, dívčích lyceích a ústa-
vech učitelských, veřejných i soukro-
mých. Učitelé na ostatních školách,
středním na roven postavených, zapo-
čítání nejsou.

Dá pak tato statistika tento obraz:

	V Čechách	Na Mora- vě a ve Slezsku	Celkem
Bylo povoláno k službě vojenské v r. 1914/15	376	196	572
„ „ „ 1915/16	370	235	605
„ „ „ 1916/17	391	245	636
Mimo shora započtené padlo nebo zemřelo ve vojenských nemocnicích r. 1914	24	8	32
„ „ „ 1915	10	5	15
„ „ „ 1916	8	2	10
Celkem zemřelo ve vojenské službě 57			57
Z nich padlo na bojišti r. 1914	19	6	25
„ „ „ r. 1915	6	5	11
„ „ „ r. 1916	2	—	2
Na srbské frontě padlo 14	11	3	14
„ ruské „ „ 12	12	8	20
„ italské „ „ 2	2	—	2*)
Internováni 3			3

*) U dvou neudáno, kde zemřeli.

Námořní otázky v roce 1922.

Nikdy nevyniklo ono úzké spojení mezi světovou politikou a námořní mocí tak napadně, jako právě v uplynulém roce; námořní otázky zaměstnávaly plnou měrou jak politiku, tak i veřejné mínění. V popředí stojí Washingtonská konference, ukončená 6. února 1922. Tou měl být svět zbaven onoho počtu těžkých peněžních břemen, které jsou důsledkem námořního zbrojení; vývoj zbraní, válečné zkušenosti, nevysvětlené strategické a taktické poměry, okolnosti, které se pojily se všeobecnou poválečnou únavou, způsobily ve světě stísněnou náladu. Teto se chopil praktický idealismus Spojených států severoamerických, které chtěly i nadále zůstat v čele mravního obrození válkou ohroženého světa; na jejich popud byla svolána konference do Washingtonu.

Její výsledek nebyl takový, jak se očekávalo. Pomer námořní ozbrojené moci byl mezi mocnostmi, které se konference zúčastnily, t. j. mezi Amerikou, Anglií, Japonskem, Francií a Itálií, stanoven čísly: 5 : 5 : 3 : 1 75 : 1 75, t. j. 525.000 t : 315.000 t : 175.000 t pro největší bitevní lodě s nosností 35.000 t a 40.6 cm děly; 135.000 t : 81.000 t : 60.000 t pro lodě určené k dopravě letadel s nosností max. 33.000 t a 20.3 cm děly. Francie pokoušela se z důvodů své prestiže o to, aby rozhodnutí změnila, musila však konečně ustoupiti. Také v otázce ponorek dosáhla pouze toho, že konference neustanovila největší jich nosnost a nevydala žádných předpisů o velikosti jiných lehkých lodí. Přijato bylo pouze zásadní ustanovení, že ponorky jsou povinny každou loď, které se chtějí zmocniti, nejprve zastaviti, prohlédnouti a postarati se o posádky. (Americká rychlolod „Lusitania“ byla ve světové válce německou ponorkou torpedována a potopena, aniž by byla dříve vůbec zastavena; to bylo jednou z příčin, které nutily Ameriku k válce.) Anglický návrh, aby každá obchodní loď mohla být v čas války ozbrojena dělem až do 15.2 cm ráže, byl přijat.

Nebyl-li výsledek Washingtonské konference takový, jak bylo očekáváno, byly přece jinými smlouvami, při této příležitosti uzavřenými, zažehnány různé revnivosti a palčivé otázky. Smlouva pěti mocností, pak smlouva čtyř mocností o Tichém oceánu, smlouva devíti mocností o politice „otevřených dveří“ a nedotknutelnosti území čínského, smlouva Santunská a úmluva o ostrovech Japů přinesly jakýsi klid na Dálném Východě.

Konference přijala zásadu desítiléte přestávky ve stavbě válečných lodí; tím je až nadále zamezeno horoucí námořní zbrojení.

Toto omezením zajišťuje Spojeným státům silnou námořní moc, ponechává Anglii její nadvládu v evropských a asijských mořích a zbavuje ji starostí o to, aby její námořní moc rovnala se vždy součtu dvou jiných válečných loďstev evropských (Německo zmizelo z námořního jeviště evropského); mimoto má anglické loďstvo bohatší zkušenosti ze světové války, je lépe vycvičené a má více záloh nežli loďstvo severoamerické unie. Omezené zbrojení poskytuje Anglii příležitost, aby sledovala v klidu svou „zesilovací strategii“ a používala válečných zkušeností k vnitřnímu vývoji svého loďstva. Japonsko, dominující se, že v budoucnosti nejlepší využít ovoc své účasti na světové válce, podvolilo se moudře v konferenci požadavkům svých spojenců a počalo po ratifikaci smlouvy s vyklizením Tsingtau-u a Port Arturu, odzbrojilo více lodí a určilo novostavby dvou válečných řádových lodí za lodí pro dopravu námořních letadel. Anglie zastavila stavbu 4 řádových lodí o 35.000 t. Spojené státy zastavily pouze novostavby, zdráhají se však vyhovět i podmínkám odzbrojování jiných lodí a poukazují na to, že Washingtonská smlouva nebyla dosud Francií a Itálií ratifikována. Odpor těchto států proti úmluvě nemá vojensky žádného významu; ostatně politický nátlak, kterým Amerika v tomto směru na Francii působí, jeví se již v poněkud ubýtku odporu; francouzský námořní rozpočet pro rok 1923 nevykazuje aspoň žádné položky, které by Washingtonské smlouvě odporovaly. Také italský ministr námořnictva, admirál Thaon di Revel považuje stavbu lehkých válečných lodí a ponorek za nejlepší ochranu své vlasti.

V námořních kruzích, zvláště v Anglii, přetřásá se vůbec otázka, zdali nepřezila se již velká řádová loď (dreadnought a superdreadnought) a zdali nebylo by lépe rozmnožit za to lehké lodě, ponorky, námořní vzducholodě a letadla. Anglická admirálita zastává názor, že velká řádová loď zůstává i nadále nejdůležitějším prvkem námořní moci a že cíle může být dosaženo pouze pospolitou součinností a vzájemným doplněním všech prvků, tedy i velkých řádových lodí; tento politicko-strategický názor koření ze staleté tradice anglického námořního loďstva.

Světová válka dokázala však nepochybně, že bude nutné taktický svaz změniti a vyhoviti válečné loďstvo ještě větším množstvím lehkých lodí, ponorek a letadel. Tuto politiku stopují Spojené státy severoamerické pro budoucnost, jelikož finanční ohledy překážejí v nynějším čase dalšímu rozvoji.

žení loďstva. Prozatím hodlá unie navrhnutí mocnostem, které podepsaly úmluvu ve Washingtoně, aby stavba lodí menší nosnosti než 10.000 t byla též omezena.

Menších výsledků přineslo jednání sovětského Ruska se státy s ním hranicemi. Tato konference skrývala přání Ruska, aby Východní moře bylo uzavřeno pro všechny ony státy, které postrádají jeho pobřeží. I na konferenci v Lausanne vystoupilo Rusko s požadavkem, aby Lardanelly byly Tureckem uzavřeny a opevněny, aby tím stalo se Černé moře „mare clausum“, požadavek to, který lord Curzon jménem všech států razně odmítl. I Turecko, které s počátku sympatisovalo s touto ruskou myšlenkou, musilo se podvoliti spojencům.

Zdá se, jakoby Rusko mělo v úmyslu státi se opět námořní mocí. Tomu nasvědčují cvičení ruského loďstva ve Finské zátoce a zprávy o novostavbách. Cíl jest ovšem ještě daleko vzdálen; mocnou překážkou je dosud nedostatek vhodného materiálu a naprostý nedostatek zkušeného personálu.

Totéž možno tvrditi i o Polsku, jehož námořní zbrojení neodpovídá jeho finančnímu stavu. I ostatní přímorské státy na Východním moři pracují na tom, aby novostavbami zlepšily obranu svých břehů. V Norvéžsku byly utvořeny pro to zvláštní komise, jichž návrhy jsou podkladem pro zákonná ustanovení o síle válečného loďstva a o finančních nákladech. Nizozemsko modernisuje své domácí loďstvo a má v úmyslu značně zvýšiti počet svého koloniálního loďstva. Německé válečné loďstvo získalo v uplynulém roce na vnitřní kvalitě; eskadra, která navštívila v létě 1922 norvéžské přístavy, způsobila mocný dojem. V anglickém odborném časopise „Naval and Military Record“ čteme, že lodi byly ve výborném stavu, posádka ukázněna a velmi dobře vycvičena.

Politické poměry v Malé Asii (válka řecko-turecká a konference v Lausanne) donutily Anglii k tomu, že bylo shromážděno celé středomořské válečné loďstvo a větší část atlantického loďstva před Cařihradem.

Demonstrativní soustředění tak ohromné námořní moci donutilo Turkey k povolnosti a zároveň ukázalo poznovu mohamedánskému světu, že Anglie považuje se i nadále býti pánem světového moře.

—xy—

MUDr. František Tichý:

Ošetřování střelných ran před XVIII. stoletím.

O používání střelných zbraní zmiňuje se po prvé Villani r. 1338. Z děl stří-

lelo se však až r. 1346 ve známé bitvě u Kresčaku, kdež i Čechové, jak známo, zasáhli v boj. Zranění střelná byla po řadu let však věci řídkou, a proto není dlouho o nich zmínka v žádném lékařském spise. Po prvé píše o nich ve století patnáctém německý chirurg Hieronymus z Brunšviku, a to ve knize vydané r. 1497 ve Štrasburku.

Rány střelné pokládali lékaři oněch dob za otrávené střelným prachem a to proto, že se okoli střelných ran značně zaněcovalo. Léčení se ovšem shodovalo s tehdejšími názory: do rány vsouvali zíně, pohybovali jimi v ráně a tak měl býti odstraněn jed; pak byla rána drážděna, aby zhnisala. K tomu bylo používáno terpentinu, kafru, růžového oleje, někdy pak i známého Andromachova theriálu, složeného ze 70 věcí.

Různými instrumenty trhány kule z ran; k tomu používali klešti, upravených rozmanitým způsobem. Byla-li rána úzká, rozšiřovali ji buď nožem, nbo dlatem, nebo také vsouvali do rány usušené plody, které v ní nabobtnávaly a ránu rozšiřovaly. Kule odstraňovali i různými „attrahentii“, hlavně bylennými; na účinek některých přísahají ještě i podnes naše babičky.

O ošetřování ran střelných mnoho psal mistr chirurgie Gerssdorf r. 1517. Zkušenosti získané r. 1476 u Gransonu a Murtau a rok potom u Nancy, popisuje v svém bohatém „Feldtbuchu“. Tehdy již pozorujeme „pokrok“ v léčení; do ran lije se horký lněný olej, vkládá se do nich namočená kůra lipo- vá nebo mladé dříví ořechové. Zvláštní oblibě se těšilo proslulé „aegypticum“, obsahující med, ocet, měděnku a kamelec. Mast tato byla proslulá a během doby byl její předpis vždy obsáhlejší, ježto téměř každý lékař něco do ní přidával podle svého rozumu.

Gerssdorf popisuje již končetiny utržené kulemi dělovými. Taková zranění byla léčena jako rány střelné; před ošetřením byly však rozdrcené kosti uštipovány ostrými kleštěmi nebo určívány pilou.

Střelné rány do srdce, plic, žaludku, měchýře a p. byly považovány vždy za smrtelné. Zajímavé je, že se Gerssdorf snažil již tenkrát zmírňovati bolest zraněných opíem smíšeným různými ingrediencemi dnes však již neužívanými. Směs byla digerována 12 hodin; v te- kutině získané byla pak smočena hou- ba, a operovaný ssál z ní asi čtvrt hodi- ny, až usnul. Aby se probudil z této „narkosy“, čichal k jiné hubce, namo- čené do octa.

R. 1596 vydal v Basileji Felix Wirthy „Practica der Wundartzney“

a věnoval ji císaři Rudolfovi II. Kniha tato náleží mezi nejlepší knihy té doby. Doporučuje léčení již jednoduše: Linimentum z medu, růžového octa, phlegma vitrioli vstříkne se 3—4krát do rány, ledek rozpustěný ve vodě ordinuje se vnitřně; je-li zánět přílišný, pouští se žílou.

Proslulý Theophrastus Paracelsus r. 1608 zmiňuje se rovněž o střelných ranách, neuvádí však nic zvláštního, ani nového. Mnohem výše stál již v chirurgii Fabricius z Hildenu (1560—1634), tělesný lékař markraběte badenského. Muž tento hlásá již, že střelné rány nejsou ani otráveny, ani popáleny.

Ve Francii možno naléztí prvé zprávy o střelných ranách u Laurentia Jouberta (1529—1583), kancléře university v Montpellieru a královského tělesného lékaře. Nejproslulejším lékařem francouzským století XVI. byl Ambroise Paré de l'Aval au Maiue, conseiller et premier Chirurgien du Roy Charles IX. (1517—1590). R. 1545 vyšlo jeho proslulé dílo: *L'onzième livre, traictant des pleyes foictes par arquebuses, et autur bastons à feu, flerches, dards et des accidens d'icelles.*

Dílo toto bylo vydáno ještě několikrát. Paré má velké zásluhy, že se změnilý názory o léčení střelných ran. Změny ty všechny prospěly postiženým značně. Sam Paré byl přesvědčen o svém významu i o ceně svých spisů, o nichž praví:

„Mais arriere, envieux: car eternellement
On verra malgré vous ce nulie ouvrage
sivre!“

R. 1536 účastnil se Paré jako Chirurg Cap. Generala des gens depred Montegane války Francouzů s Karlem V. Když se za tohoto tažení dostal do Turina, vynalezl tam proslulý svůj tajemný olej, „oleum catellorum“, velmi důležitý přípravek v celé terapii Paréové.

Paré je vrcholem francouzské chirurgie oné doby. Joseph du Cheme

(1521—1609), Jacques Guillemau (1550—1612), tělesný lékař Jindřicha IV., i všichni ostatní jsou jen žáky a následovníky velikého Paré a neuvádějí nic nového.

Koncem století XVII. převládá pak o ranách střelných názor, že nejsou nikterak otráveny, pozoruje se, že často později mocně krvácejí, a doporučuje se vyjmáti kule z ran, přesto, že již lékaři vědí, že se mnohdy koule úplně zhojí. Léčení doplňuje rozšiřování ran s počátků nekrvavě, později ostrým nozem. Rány se dráždí různými dráždidly, aby se rozdrcené části odlučovaly a aby se vytvořila jizva.

Ukázka objektivního zpravodajství časopisu „Militär-Wochenblatt“. V tomto časopisu čteme (Jahrg. 108 (1923), čís. 1 (červenec), sloupec 16): Mezi vojenskými pensisty jest 352 generálů a 638 plukovníků (!); z těch žije ve Vidni 701, ve Štýrském Hradci 242 a ostatek v Polsku, v Německu a jinde. Zemským velitelem jmenován bude generál Gajda, který jest velice blízký hnutí fascistickému a tím i hnutí, které jest namířeno proti Němcům. Foch nezastihl české vojsko v dobrém stavu! Protivý vůči důstojníkům francouzským se spíše ještě více přiosťřily. Jest také pozorovati, že anglický vliv značně ve vojsku stoupá. Foch také nedocílil užšího spojení Čechů s Poláky. — Ubozí čtenáři, jsou-li o všech ostatních armádách takto zkreslenými zprávami poučováni. A poučení pro nás: Titíž jako před válkou; armáda naše začíná za něco státi, že naše sousedy tolik zajímá.

Odstoupení náčelníka hlavního štábu ve Švýcarsku. Generál Sonderegger, šéf hlavního štábu švýcarské armády, odstoupil a nástupcem jeho stal se divisionář Roost. Za příčinu jeho odstoupení uvádějí se rozpory mezi ním a komisí pro obranu země, která rozhodla, aby u každého praporu zrušena byla 4. rota. K.

Z NAŠICH REVUÍ.

Moře, roč. II. 1923, čís. 2.—3.

Kontreadmiral Radoň: „Ze statistiky námořních nehod“. Nebezpečí plavby není tak velké, jak se veřejnost domnívá; u některých jiných povolání vyskytuje se mnohem více úrazů a ztrát lidských životů. Válka přerušila veškeré statistické výpočty a

tím znemožnila úvahy. Anglická předválečná statistika z let 1890—1913 ukazuje: 46% všech anglických parníků zámořské plavby utrpělo nějakých úrazů; 15% bylo ztrát lodí, při kterých zahynulo pouze 1.2% lidí. Příčiny nehod: 37% špatné počasí, 25% personál, 17% poškození strojů, 6% požáry, 15% různé. Ročně zahynulo průměrně 150 osob.